

uspešno trebil novovernike. Vender iztrebili in razgnali jih niso bili povse
ni njegovi nasledniki, dokler se niso v prvih desetletjih 17. veka ustanovili
jezuivitje v Trsti. L. Žvab.

L I S T E K.

Fran Levstik. † Kakor naznanja bralcem »Ljubljanskega Zvona« na prvi strani
denšnjega lista natisneni smrtni list, umrl je dne 16. novembra t. l. ob 9. uri dopoldne
v Ljubljani v tistih prostorih, kjer je bival veliki naš Preširen pred svojo preselitvijo v
Kranj, po triletnem bolehanju in po hudi smrtni borbi, zadnje čase trpeč grozne muke,
lepo spravljen z Bogom in svetom, slavni naš Levstik, prvák pesnikov in jezikoslovcev
slovenskih. Mož izredne samostvorne pesniške nadarjenosti in žive domišljije, neupogljivega
značaja in plemenitega srcá, ogromne učenosti in krepkega duhá, poln neusahljivega hu-
morja in peréče satire, sebi in drugim oster sodnik in neizprósen kritik, poleg Preširna
največji pesnik, poleg Miklošiča najizvrstnejši jezikoslovec naš, ustvaril je Levstik v pes-
ništvu in pripovedni književnosti toliko nedosežnih umotvorov, da je ž njimi, kakor tudi
z jezikoslovnimi in kritičnimi spisi svojimi, v mnogih ozirih preosnoval pesništvo, pesniško
tehniko in pisavo našo.

Res je sicer, da národ naš pesnika Levstika ne pozná tako dobro, kakor Stri-
tarja ali marsikoga drugega in da ga vé prav ocenjevati v tem oziru samo tesno kolo
prijateljev njegovih, na katere z brezozirno grajo ni menj vplival, nego li z brezokrajno
prijateljsko požrtvovalnostjo svojo; a to se dá razlagati iz tega, ker se je Levstik pri
pesmih svojih zadnja leta v »Vrtci« in »Zvonu« skrival pod najraznovrstnejša znamenja
in imena ter od leta 1860. nobene pesmi (razven »Lesník« leta 1870.) ni priobčil s pod-
pisom svojim, tako n. pr. podpisaval se je v Stritarjevem »Zvonu« I.: Kamenski, Ra-
dovan, Borislav, M—c., N. O., K—s., A. Z., M. P. in v »Ljubljanskem Zvonu«: Sta-
nislav, Branislav, Molčislav, Podlonski, Premrl, Kovač, Malej, Sekač, Sómrak, Rázpotnik;
v »Vrtci« je imel pa do malega v vsakem listu drugo ime. Splošen pregled o njegovem
pesniškem delovanju bode možen šele tedaj, ko se zbrane izdadó pesmi njegove. — V
vsem pisateljevanju svojem se je ravnal po svojih besedah:

»A kadar se oglašiti veljá,
Odpri na stežáj vse dúri srcá,
Zavpij, da vsa úšesa bodo polne,
Če tudi se náte vesoljni svét kolne.«

Resnične so besede, katere prof. Marn piše o njem: »Bil je Fr. Levstik pesnik
pa jezikoslovec, katera sta se velikrat borila v njem, in on sam, reči se smé, živel je v
vednih borbah in v hudih borbah končal življenje.«

Pogreb, dostojen takšnega velikega pisatelja, oskrbelo mu je »Slovensko pisateljsko
društvo«, katero se hoče pobriniti tudi za to, da se pokojniku postavi na grob kamenit
spomenik. V ta namen priredi omenjeno društvo javno predavanje o življenju in delovanju
pokojnikovem in takrat bode tudi našemu listu prilike, kaj več izpregovoriti o Levstiku
ter oceniti književne zasluge njegove. Za danes omenjamo le še to, da se, hvala Bogú,
ni potrdila govorica, da je pokojnik pred smrtjo sežgal pesmi svoje. Našli so jih mnogo
v ostalini njegovi, dokaj še ne natisnenih, in za to, da se je ostalina njegova lepo
ohranila in uredila, moramo največjo hvalo védeti gospodu Emilu Guttmanu, c. kr.
finančne prokurature adjunktú, ki je bil zadnje mesece poleg č. g. župnika patra Kalista
Mediça pokojniku iskren prijatelj in mračni?duši njegovi veren tolažnik.

Kita na grob Levstiku.

Kjer zigrava s konjcem Arabec ogôrel
In razpenja mu Arabka šator bel,
Oj, od tam priplul je óndan črni ôrel,
Črni orel — smrti bele črni sel. . . .

In uzrlo ga je tožno jutro rano,
Odgrnivši tëme nočne žalni prt:
Ko obkrožil trikrat belo je Ljubljano,
Na perotih, oh, nesoč — turóбно smrt. . .

* * *

Le razplakaj, jutro, žalostno si lice,
S tábo jedno bode plakal mnog zemljan:
Starci, mladci in z ženicami device,
V rôdu in med brati, kjer naš gòlk je znan.

Póčila je struna na slovenski liri,
Póčilo je trudno pevčevó srcé,
Usehnili so nesmrtnih pesnij viri,
Usehnilo je ljubezni vse morjé. . . .

Zrušil se slovenstva steber je mogočen,
Žrušil v grob se najzvestejši je Sloven,
Padel pesnik diven, poštenjak odločen,
Mrtev ljubljen brat je naš — značaj jeklen!

Z nežnimi je glasi jedro trdo družil,
Veselil Slovenóm in blažil srcé,
Govor nam je likal, znanosti le služil,
Uke svoje z deli moškimi krepé. . . .

Rabil mehko deblo je slovenske lipe,
Kakor rabi trdi marmor večé kipar,
Stvarjal z bistrím umom vekovite kipe,
Stavil spomenik si v nas je za vsekdar!

Naj si kruti móči sile je ognjene
Sladke pesni mu predal klevetni krik:
Dokler se glasila pesen bo Kamene,
Med Sloveni bo slavil ga — levji stik!

Miloš Kosan,

»Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild.« Bralcem »Ljubljanskega Zvona« je znano, da je presvetli naš cesarjevič Rudolf zasnoval preimennitno literarno in umetnostno podjetje, izdavanje ogromne knjige »Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild«, kateri je namen, verno in točno opisati našo monarhijo in vse narode, ki prebivajo v nji, v lepi besedi in umetnostno krasnih in dovršenih slikah. V zvezku, ki se zdaj pripravlja za natisek, pride na vrsto vojvodina Koroška in Kranjska in poknežena grofija Goriška in Gradiška. Da opišejo Kranjsko, povabil je cesarjevič Rudolf, osemnajst sotrudnikov in dotični oddelek bode obsežal naslednje razprave: 1. Karakteristične zemljepisne slike dežele Kranjske (2 poli), pisatelja: Peter pl. Radics in Amand baron Schweiger-Lerchenfeld. — 2. Kras in pojavi na njem (1 polo), pisatelj: Fran Kraus. — 3. Prazgodovina Kranjske in nje zgodovina za Rimljanov (pol pole), pisatelj Karl Deschmann. — 4. Zgodovina Kranjske od ljudskega preseljevanja do sedanjega časa (1 polo), pisatelj Fran Levec. — 5. Narodopis Kranjske, in sicer: a) národno življenje Slovencev (2 poli), pisatelj prof. V. Urbas v Trstu; b) slovenske národne pesmi, pravljice in pripóvedí (1/4 pole), pisatelj prof. Ivan Scheinigg v Celovci; c) gradovi, gradbe selišč in tipi kmetskih hiš (1/2 pole), pisatelj prof. Ivan Franke v Krauji; d) Kočevarji (1 polo), pisatelj prof. Julij Schröer na Dunaji. — 6. Arhitektura, slikarstvo in plastika, in sicer: a) spomeniki iz srednjega veka (3/4 pole), pisatelj prof. Ivan Franke v Krauji; b) renesanca in novi vek (3/4 pole), pisatelj spiritual Ivan Flis. — 7. Muzika (1/4 pole), pisatelj c. kr. vladni svetovalec dr. Frid. Keesbacher. — 8. Književnost, in sicer: a) slovenska književnost (1 polo), pisatelj prof. dr. Gregor Krek v Gradci; b) nemška književnost (1/4 pole), pisatelj prof. Eduard Samhaber. — 9. Národno-gospodarsko življenje (1 polo), in sicer: a) poljedelstvo in gozdarstvo, pisatelj tajnik Gustav Pirc; b) rudarstvo in plavžarstvo, pisatelj c. kr. rudniški nadsvetovalec Ivan Novák; c) industrija, trgovina in promet, pisatelj ces. svetovalec Ivan Murnik; d) hišna industrija in mali obrt, pisatelj c. kr. obrtni nadzornik dr. Valentin Pogačnik v Gradci. — Slovenski jezik in njega razvoj po vseh slovenskih pokrajinah opiše direktor Jos. Šuman in dotični